

Ministerul Educației

art Klett

Florentina Sâmișăian
Sofia Dobra
Monica Halaszi
Anca Davidoiu-Roman
Horia Corcheș

Limba și literatura română

Clasa a VII-a

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.

Acest manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 3393/28.02.2017.

119 – număr unic de telefon la nivel național pentru cazurile de abuz împotriva copiilor

116.111 – numărul de telefon de asistență pentru copii

Ministerul Educației

art Klett

Florentina Sâmihăian
Sofia Dobra
Monica Halaszi
Anca Davidoiu-Roman
Horia Corcheș

Limba și literatura română

Clasa a VII-a

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației prin ordinul de ministru nr. 5420/04.07.2024.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar 2024-2025.

Inspectoratul Școlar .....

Școala/Colegiul/Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.**

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Referenți științifici:

prof. univ. dr. Rodica Zafiu, Facultatea de Litere, Universitatea din București
prof. gradul I Monica Columban, Colegiul Național „Emil Racoviță”, Cluj-Napoca

Contribuție autori

Florentina Sâmișăian: Unitatea I (Redactare – L18), Unitatea II (integral)

Sofia Dobra: Unitatea III (integral), Unitatea IV (Limbă română – L14-L17)

Monica Halasz: Unitatea IV (Limbă română – L10-L11), Unitatea V (integral)

Anca Davidoiu-Roman: Unitatea IV (Lectură, Interculturalitate, Comunicare orală – L8, Limbă română – L12-L13, L18, Redactare, Recapitulare, Evaluare)

Horia Corcheș: Unitatea I (Lectură, Interculturalitate, Comunicare orală, Limbă română, Redactare – L17, Recapitulare, Evaluare)

Coordonator redacție: Cătălin Georgescu

Redactare: Mădălina Vălcu

Corectură: Ana-Maria Stuparu

Tehnoredactare: Ioana-Silvia Ceriu

Ilustrații: Cristina Dandu

Design copertă și layout: Faber Studio

DTP copertă: Florin Paraschiv

Activități digitale interactive și platformă e-learning: Learn Forward Ltd. Website: <https://learnfwd.com>

Înregistrare sunet și postprocesare: ML Systems Consulting

Voce: Camelia Pintilie

Animății: Film Experience

Credite foto și video: Dreamstime, Shutterstock, Wikimedia Commons

ISBN 978-606-076-828-9

Pentru comenzi puteți contacta Departamentul Difuzare

C.P. 12, O.P. 63, cod poștal 014880, sector 1, București

Telefoane: 021.796.73.83, 021.796.73.80

Fax: 021.369.31.99

www.art-educational.ro

Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate Editurii Art Klett.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi reprodusă, stocată ori transmisă, sub nicio formă

(electronic, mecanic, fotocopiare, înregistrare sau altfel), fără acordul prealabil scris al editurii.

© Editura Art Klett, 2024

Deșteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureșanu

Muzica: Anton Pann

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Instrucțiuni de utilizare a manualului digital

Varianta digitală a manualului este similară cu cea tipărită, având în plus 160 de AMII, activități multimedia interactive de învățare, cu rolul de a spori valoarea cognitivă.

Activitățile multimedia interactive de învățare sunt de trei feluri, simbolizate pe parcursul manualului astfel:

 activitate de ascultare activă și de observare dirijată a unei imagini semnificative

 activitate animată, filmuleț sau scurtă animație

 activitate interactivă, de tip exercițiu sau joc, în urma căreia elevul are feedback imediat

Alte butoane folosite în varianta digitală:

 Butonul CUPRINS

 Mod de afișare 2 pagini (tip carte)

 Butonul ECRAN COMPLET

 Mod de afișare pagină lată (pagină sub pagină)

 Mod de afișare digital responsive

 Mod de afișare comutare automată

 Butonul NOTIȚE

 Secțiunea AJUTOR

 Navigare către pagina precedentă

 Navigare către pagina următoare

Ne-am propus să scriem un manual deopotrivă prietenos și serios, cu ajutorul căruia elevii să înțeleagă că a ști să comunice (adică să asculte, să vorbească, să citească și să scrie) înseamnă să poată descoperi o seamă de lucruri interesante despre lume și despre ei înșiși, dar și să fie performanți la orice disciplină școlară. Am dorit ca acest manual să le stărneasce elevilor curiozitatea, să le dezvolte gândirea critică, creativitatea și sensibilitatea pentru frumos. Am încercat să creăm punți între școală și viață, astfel încât tinerii să descopere un sens în ceea ce învață și să-și asume această experiență de cunoaștere.

Structura manualului: Un pasionant

Structura unității de învățare: O abordare

Lectură	Interculturalitate	Comunicare orală
<ul style="list-style-type: none"> texte de bază literare semnate de Veronica D. Niculescu, Ioan Slavici, Mihai Eminescu, Marin Sorescu, I.L. Caragiale, Matei Vișniec, texte de bază nonliterare texte auxiliare diverse, având drept autori atât scriitori români, cât și străini (<i>Noi pagini – alte idei</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> temele propuse în programă proiecte de grup 	<ul style="list-style-type: none"> strategii de ascultare activă și de producere a textelor orale

Structura lecției: Un parcurs de învățare

Metode complementare de evaluare utilizate: portofoliul, proiectul, observarea

Pentru început 	Explorare 	Repere
Secvență care valorifică acele cunoștințe ale elevilor pe care se pot construi noile achiziții, urmărind în același timp să stimuleze interesul elevilor pentru temele abordate	Rubrică în care se discută textele sau se rezolvă exerciții de familiarizare cu tema, bazate pe învățarea prin descoperire	Secvență care propune o sinteză teoretică a celor descoperite în <i>Explorare</i>

Parcursul manualului propune un itinerar de explorare a lumii din jur cu instrumentele specifice disciplinei limba și literatura română. Începem prin a vă invita într-o *Călătorie în necunoscut*, continuăm cu o perspectivă asupra valorilor umane esențiale – *Aproape de ceilalți* – și propunem apoi o incursiune în tărâmul lăuntric – *Harta sentimentelor*. Cum în jur se petrec însă adeseori întâmplări neașteptate, explorăm mai departe *Cu noroc, fără noroc* și încheiem prin a da atenție *Lumii de pe scenă*.

traseu de cunoaștere, în 5 unități de învățare

Unitatea III Harta sentimentelor

Lectură Structura temeiului poetic • Textul liric • Figurarea emoțiilor și sentimentelor • Limbajul figurat • Metafora

Interculturalitate Trădări și obiceiuri legate de sărbătorile și anotimpurile

Comunicare orală Activități orale • Textul descriptiv

Limba română Substantivul • Prezentul • Funcțiile gramaticale ale substantivului (declinativ articular substantival) • Adjectivul • Funcțiile gramaticale ale adjectivului (declinativ articular adjectival)

Redactare Textul descriptiv • Conținutul unui paragraf dintr-un text descriptiv sau narativ

Recapitulare

Evaluare

Unitatea IV Cu noroc, fără noroc

Lectură Textul narativ literar • Sprijin lingvistic • Metafora • Numeralul și pronumele • Textul narativ literar (narațiune, descriere)

Interculturalitate Elemente de mitologie românească: Baba Dochia și mlaștile mărăcinoase

Comunicare orală Structura temeiului narativ literar • Strategii de convingere și de comprehensiune a textului oral

Limba română Prezentul personal • Prezentul personal de politețe • Prezentul adevărat • Prezentul de adjectiv personal prezent • Prezentul și adjectivul personal subiectiv • Prezentul și adjectivul personal obiectiv • Prezentul și adjectivul personal reflexiv • Prezentul și adjectivul personal reciproc • Adjectivul personal de laudă • Prezentul și adjectivul personal de laudă • Funcțiile gramaticale ale prezentului și ale adjectivului personal (declinativ articular personal și articular adjectival)

Redactare Structuri temeiului narativ de tip narativ, epistolar, dialogic, dialog • Imaginea personajului

Recapitulare

Evaluare

Unitatea V Lumea de pe scenă

Lectură Textul dramatic • Structura temeiului dramatic: rolul industrialului scenic (scenariu) • Acta spectacolului • Perioada dramatică • Rolul dialogic • Funcția în textul scenic și în spectacol • Dialogul în textul narativ • Interval

Proiect de grup De la text la spectacol

Comunicare orală Textul dialogic • Textul monologic • Strategii de scriere scenică

Limba română Numeralul • Funcțiile gramaticale ale numeralului • Adverbul • Funcțiile gramaticale ale adverbului (declinativ articular adverbial) • Interjecția • Coniuncțiunile • Interjecțiile predicative

Redactare Tipuri speciale de structură a dialogului • Scenariu

Recapitulare

Evaluare

integrată a temelor, din perspectiva celor 5 domenii de conținut

Limba română

- noțiuni de limbă

Redactare

- etape și strategii de redactare a diferitelor tipuri de texte

Recapitulare

- folosirea în contexte noi a achizițiilor dobândite în unitatea de învățare

Evaluare

- teste la final de unitate
- metode complementare (portofoliu, proiect, observare sistematică a activității și a comportamentului elevilor, investigație, autoevaluare)

coerent și eficient, în 7 pași didactici

sistematică a activității și a comportamentului elevilor, investigația, autoevaluarea

Aplicații

Secvență care propune numeroase situații de exersare, asigurând transferul noilor achiziții în contexte cât mai diverse

Interpretare

Secvență din cadrul lecțiilor de lectură în care se discută semnificațiile textului

Provocări

Secvență care inițiază dialoguri interdisciplinare și punți spre realitate, solicitându-le elevilor gândirea critică și creativă

Evaluare/Autoevaluare/Portofoliu

Secvențe ce propun criterii de evaluare și sarcini de redactare relevante pentru urmărirea progresului în învățare al elevilor

Unitatea ICălătorie
în necunoscut

1.3, 1.4, 2.1, 2.3, 2.4,
3.1, 3.3, 3.4, 4.2, 4.3,
4.4, 4.5, 5.2

Unitatea II Aproape
de ceilalți

1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 2.4, 3.2,
3.4, 4.1, 4.2, 4.4, 5.1, 5.2

Unitatea III Harta
sentimentelor

1.2, 1.4, 2.1, 2.3, 3.1, 3.3,
4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 5.1

Unitatea IV Cu noroc,
fără noroc

1.1, 1.4, 2.1, 2.3, 2.4,
3.1, 3.3, 4.1, 4.2, 4.4,
4.5, 5.1

Unitatea V Lumea
de pe scenă

1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1,
2.3, 2.4, 3.2, 3.3, 3.4,
4.2, 4.3, 4.4, 4.5

Lectură	Interculturalitate/ Proiect
L1. Textul narativ literar în proză <i>Cum e lumea</i> de Veronica D. Niculescu / 10 L2. Textul narativ literar. Legarea secvențelor narative / 14 L3. Naratorul, personajele, autorul. Enumerația / 16 L4. Semnificațiile textului / 18 L5. Textul nonliterar, textul discontinuu. Anunțul / 20 L6. Noi pagini – alte idei <i>Amintiri din copilărie</i> de Ion Creangă (fragment) / 22	L7. Contacte culturale / 24
Recapitulare și evaluare 44-46	
L1. Textul narativ literar <i>Popa Tanda</i> de Ioan Slavici / 48 L2. Structura textului narativ / 53 L3. Personajul. Mijloacele de caracterizare. Repetiția / 55 L4. Conflictul. Complexitatea personajului / 57 L5. Semnificațiile textului / 59 L6. Noi pagini – alte idei <i>Inocenții</i> de Ioana Pârvulescu (fragment) / 60	Proiect de grup: Valorile mele, valorile comunității / 62 L7. Despre limba și cultura țărilor vecine / 63
Recapitulare și evaluare 84-86	
L1. Structura textului poetic <i>Lacul</i> de Mihai Eminescu / 88 L2. Textul liric. Exprimarea emoțiilor și a sentimentelor / 90 L3. Limbajul figurat / 92 L4. Semnificațiile textului / 93 L5. Textul liric <i>Am legat...</i> de Marin Sorescu / 94 L6. Limbajul figurat. Metafora / 97 L7. Semnificațiile textului / 99 L8. Noi pagini – alte idei <i>Iarna</i> de Mircea Cărtărescu / 100	L9. Tradiții și obiceiuri legate de sentimente și emoții / 102
Recapitulare și evaluare 120-122	
L1. Textul narativ literar <i>Două loturi</i> de I.L. Caragiale / 124 L2. Spațiul, timpul, acțiunea / 130 L3. Naratorul și personajele / 132 L4. Semnificațiile textului / 135 L5. Textul multimodal (actualizare). Enciclopedia <i>Porțelanul după Stacey Pierson</i> / 136 L6. Noi pagini – alte idei <i>Cerșetorul și regele</i> de Jean-Claude Carrière / 140	L7. Elemente de mitologie românească: Baba-Dochia și tradiția mărtișorului / 142
Recapitulare și evaluare 162-164	
L1. Textul dramatic <i>Vrem să vă dăruim câte o fereastră</i> de Matei Vișniec / 166 L2. Textul dramatic. Structura textului dramatic, rolul indicațiilor scenice, autorul / 172 L3. Arta spectacolului. Personajul dramatic / 173 L4. Rolul dialogului. Dialogul în textul scris și în spectacol / 175 L5. Semnificațiile textului / 177 L6. Dialogul în textul nonliterar. Interviu <i>Interviu cu Matei Vișniec</i> / 178 L7. Noi pagini – alte idei <i>Visul unei nopți de vară</i> de William Shakespeare (fragment) / 181	Proiect de grup: De la text la spectacol / 183
Recapitulare și evaluare 196-198	

Comunicare orală	Limbă română	Redactare
<p>L8. Principii de interacțiune în comunicare / 26</p>	<p>L9. Fraza. Norme de punctuație / 28 L10. Conjuncția / 30 L11. Derivarea / 32 L12. Compunerea. Familia lexicală / 34 L13. Pleonasmul / 36 L14. Categoriile semantice (actualizare). Confuziile paronimice / 37 L15. Îmbinări libere de cuvinte și locuțiuni. Termeni științifici. Limbaj popular. Variație regională a limbii / 38 L16. Utilizarea corectă a accentului / 39</p>	<p>L17. Etapele scrierii. Organizarea unui text în funcție de situația de comunicare / 40 L18. Stil: naturalețe, armonie, varietate, concizie, originalitate / 42</p>
<p>L8. Fapte și opinii. Textul explicativ / 65</p>	<p>L9. Verbul. Tipuri de verbe. Locuțiunea verbală / 67 L10. Modurile și timpurile verbului / 70 L11. Forme verbale nepersonale: infinitivul și participiul / 74 L12. Forme verbale nepersonale: gerunziul și supinul / 76 L13. Posibilități combinatorii ale verbului. Circumstanțialul de cauză / 78 L14. Circumstanțialul de scop / 81</p>	<p>L15. Caracterizarea personajului / 82</p>
<p>L10. Atitudini comunicative / 104 L11. Textul descriptiv / 106</p>	<p>L12. Substantivul / 108 L13. Prepoziția / 110 L14. Posibilități combinatorii ale substantivului / 112 L15. Adjectivul / 114 L16. Posibilități combinatorii ale adjectivului / 116</p>	<p>L17. Textul descriptiv / 118 L18. Comentarea unor pasaje dintr-un text. Descrierea unei emoții / 119</p>
<p>L8. Structura textului narativ oral / 144 L9. Strategii de concepere și de comprehensiune a textului oral / 145</p>	<p>L10. Pronumele personal. Pronumele personal de politețe. Pronumele reflexiv / 146 L11. Pronumele și adjectivul pronominal posesiv / 148 L12. Pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ / 150 L13. Pronumele și adjectivul pronominal nehotărât / 152 L14. Pronumele și adjectivul pronominal interogativ / 153 L15. Pronumele și adjectivul pronominal relativ / 154 L16. Pronumele și adjectivul pronominal negativ / 156 L17. Adjectivul pronominal de întărire / 157 L18. Posibilități combinatorii ale pronumelui și ale adjectivului pronominal / 158</p>	<p>L19. Structuri textuale: secvențe de tip narativ, explicativ, descriptiv, dialogat. Integrarea părților / 160</p>
<p>L8. Textul dialogat. Tracul comunicativ / 184 L9. Strategii de ascultare activă / 186</p>	<p>L10. Numeralul. Posibilități combinatorii ale numeralului / 188 L11. Adverbul. Posibilități combinatorii ale adverbului / 190 L12. Interjecția. Onomatopeele. Interjecția predicativă / 192</p>	<p>L13. Tipare textuale de structurare a ideilor. Cererea / 194</p>

Competențe generale și specifice

- 1. Participarea la interacțiuni verbale în diverse situații de comunicare prin receptarea și producerea textului oral**
  - 1.1. Sintetizarea informațiilor, a intențiilor de comunicare și a atitudinilor comunicative din diverse texte monologate și dialogate
  - 1.2. Prezentarea unor informații, idei și puncte de vedere, oferind detalii semnificative și exemple relevante, în fața unui public cunoscut, adoptând comportamente paraverbale și nonverbale adecvate
  - 1.3. Participarea la interacțiuni verbale diverse, apelând la strategii variate de ascultare activă și de negociere a informației și a relației cu interlocutorii
  - 1.4. Evaluarea comportamentelor și a atitudinilor comunicative, identificând strategii personalizate în funcție de profilul psihologic, de interesele și de nevoile fiecăruia
- 2. Receptarea textului scris de diverse tipuri**
  - 2.1. Recunoașterea modurilor în care sunt organizate informațiile din texte literare și nonliterare, continue, discontinue și multimodale
  - 2.2. Compararea diferitelor puncte de vedere exprimate pe marginea unor texte diverse
  - 2.3. Adecvarea atitudinii și a practicilor de lectură în funcție de scopul lecturii
  - 2.4. Dezvoltarea competenței de lectură prin diversificarea activităților consacrate cărții
- 3. Redactarea textului scris de diverse tipuri**
  - 3.1. Redactarea unui text complex, având în vedere respectarea etapelor procesului de scriere și selectare a unor structuri adecvate intenției de comunicare
  - 3.2. Redactarea, individual și/sau în echipă, a unor texte diverse, care urmează a fi prezentate în fața colegilor
  - 3.3. Utilizarea unor surse diverse pentru realizarea de texte originale
  - 3.4. Evaluarea comportamentelor și a atitudinilor eficiente sau adecvate de redactare, aplicând în activitățile curente de redactare strategiile învățate, personalizate în funcție de profilul psihologic, de interesele și de nevoile fiecăruia
- 4. Utilizarea corectă, adecvată și eficientă a limbii în procesul comunicării orale și scrise**
  - 4.1. Folosirea structurilor morfosintactice ale limbii române standard pentru înțelegerea și exprimarea clară și precisă a intențiilor comunicative complexe
  - 4.2. Exprimarea clară a intenției comunicative prin corelarea achizițiilor lexicale și semantice cu cele sintactice și morfologice din limba română standard
  - 4.3. Aplicarea conștientă a regulilor și a convențiilor ortografice și ortoepice pentru o comunicare corectă
  - 4.4. Raportarea conștientă la normă în exprimarea intenției de comunicare, din perspectivă morfosintactică, fonetică și lexicală
  - 4.5. Dezvoltarea gândirii logice și analogice, prin valorificarea competenței lingvistice, în procesul de învățare pe tot parcursul vieții
- 5. Exprimarea identității lingvistice și culturale proprii în context național și internațional**
  - 5.1. Compararea unor tradiții românești cu tradiții din alte culturi
  - 5.2. Compararea unor elemente privitoare la cultura proprie și la cultura altor popoare

Portofoliul și observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor sunt două metode complementare de evaluare, care te ajută să identifici aspectele pe care trebuie să le îmbunătățești pentru a-ți dezvolta competențele ce te ajută să comunici corect, clar și convingător și să devii un bun cititor. Găsești mai jos sugestii pentru cum poți folosi portofoliul. Despre felul în care profesorul îți va oferi feedback pe baza observării sistematice a activității și a comportamentului tău, citește explicațiile de la pagina 199.

Portofoliul este o mapă, un dosar, un biblioraft sau chiar o cutie în care incluzi lucrările pe care le-ai realizat, astfel încât să-l poți folosi când ai nevoie și să-l poți revizui. Este un fel de „carte de vizită” a ta, prin care poți demonstra ce ai lucrat pe parcursul unui an școlar și în ce măsură ai făcut progrese.

Timpul de realizare

Vei realiza lucrările indicate în manual la rubrica *Portofoliu* pe parcursul întregului an școlar.

Modalitatea de realizare

Portofoliul tău este bine să aibă următoarea structură:

- o pagină cu numele tău, clasa și școala în care înveți;
- un scurt text în care să justifici alcătuirea portofoliului, mai precis: perioada de realizare, ce tipuri de lucrări conține, cum te-ai gândit să le organizezi (cronologic, în ordinea în care le-ai elaborat, în funcție de domeniul disciplinei – redactare, limbă, lectură, interculturalitate etc.), cum vor fi evaluate etc.;
- un cuprins cu lucrările din portofoliu pe care îl vei actualiza în funcție de lucrările incluse pe parcurs;
- lucrările propriu-zise;
- un grafic al revizuirilor portofoliului, făcute pe baza discuțiilor cu profesorul, însoțite de observații cu privire la ceea ce ai învățat sau ai schimbat ulterior în lucrările tale etc.;
- o scurtă autoevaluare a portofoliului, cu estimarea calificativului pe care l-ai putea primi, pe baza completării grilei de evaluare propuse mai jos.

CRITERII	Da	Nu	Parțial
Portofoliul meu conține piese variate.			
Piese sunt realizate pe întreaga perioadă stabilită pentru evaluare.			
Lucrările sunt originale.			
Exprimarea este clară, convingătoare și corectă.			
Așezarea în pagină este corectă, am folosit desene și culori pentru a sublinia anumite idei.			
Scrișul este citeț și frumos.			
Se vede un progres de la prima piesă până la ultima piesă.			

Evaluarea portofoliului

Este important să realizezi tu însuși/însăși o evaluare a portofoliului tău, pe baza criteriilor propuse mai sus.

Evaluarea finală se va face de către profesor pe o perioadă pe care o veți stabili împreună, feedbackul acestuia putând fi inclus în materialele din portofoliu.

Unitatea I

Călătorie în necunoscut

Lectură

Textul narativ literar în proză • Legarea secvențelor narative • Naratorul, personajele, autorul • Enumerația • Textul nonliterar, textul discontinuu • Anunțul

Interculturalitate

Contacte culturale

Comunicare orală

Principii de interacțiune în comunicare

Limbă română

Fraza. Norme de punctuație • Conjunția • Derivarea • Compunerea • Familia lexicală • Pleonasmul • Categoriile semantice • Confuziile paronimice • Îmbinări libere de cuvinte și locuțiuni • Termeni științifici • Limbaj popular. Variație regională a limbii • Utilizarea corectă a accentului

Redactare

Etapile scrierii • Organizarea unui text în raport cu situația de comunicare • Stil: naturalețe, armonie, varietate, concizie, originalitate

Recapitulare

Evaluare

Lecția 1. Textul narativ literar în proză

Pentru început

1. Lucrați în perechi. Priviți imaginile de mai jos și asociați-le cu două dintre următoarele cuvinte: aspirație, captivitate, libertate, neputință. Justificați-vă alegerile.

2. Numește câte două sentimente pe care le asociezi fiecărei imagini.

3. Ascultă textul alăturat în lectura profesorului tău.

Veronica D. Niculescu (n. 1968)

Este scriitoare și traducătoare. A publicat volume de povestiri și romane. Printre cărțile sale se numără *Orchestra portocalie*, *Roșu, roșu, catifea*, *Simfonia animalieră*, *Hibernalia*, *Spre văi de jad și sălbăție*, *Toți copiii librăresei*, *Luchian*. *Ochii*, *sufletul*, *mâna*.

În 2017, a publicat prima carte dedicată copiilor și adolescenților, romanul *O vară cu Isidor*, o poveste despre prietenie și libertate. În 2020, a publicat și continuarea, volumul *Iarna lui Isidor*, iar în 2021, volumul *Pescărușul de la geam*.

A tradus numeroase cărți din limba engleză, din opera unor scriitori celebri, precum Lewis Carroll și E.B. White.

Cum e lumea este un text inedit.

Text de bază

Cum e lumea

de Veronica D. Niculescu

Dimineața devreme, când încă nu mișcă nimeni în toată grădina, un sunet infim trezește puiul de urs. Dormea cu capul pe labe pe potecă, aproape de gard. A deschis ochii și a văzut făptașul: un fluture roșcat care poposise pe un ciulin, dincolo de gratii, făcând tulpina uscată să trosnească. Este un fluture neobișnuit de mare, cu aripi pestrițe, cum n-a mai văzut niciodată. Ursulețul întinde gâtul și adulmecă mireasma dulce a florii. Însă la fluture nu poate ajunge. Nu-i simte atingerea delicată pe vârful nasului. Doar gratiile reci, cu vopseaua lor roasă.

De jur împrejur, liniște.

Puiul de urs lovește cu labele din față în roata de cauciuc atârnată de-o sfoară. Întins pe spate, o privește cum se leagănă, icnește a plictiseală și se uită iarăși la fluture.

După un timp, apare îngrijitoarea cea grasă, împingând roaba pe cărările grădinii zoologice. Le aruncă de mâncare maimuțelor, porcului spinos și păunilor. Face un pic de curățenie prin fiecare cușcă, vorbind cu animalele. Când ajunge la urși, pune sferturi de pâine neagră și mere în toate jgheburile de pe latura lungă a cuștii, vorbind întruna. Așa vorbește ea, îngrijitoarea cea grasă. Despre vreme și despre durerile de oase care o supără acum, la capătul verii, când se simte toamna în aer. Când vede că puiul de urs este treaz și se uită la ea, se îndreaptă de spate, își pune mâinile în șold și îi zice:

— Ia uite, te-ai trezit cu noaptea-n cap, fetițo. Păi, de ce? Ce griji ai tu, să nu poți dormi? Ia spune-mi! Vezi că nu spui? Tu n-ai nicio grijă, de-asta taci. Păi, cum să ai, dacă ești doar un copil?

Îngrijitoarea se apleacă peste roabă, ia de acolo o pară zemoasă și i-o întinde ursulețului.

— Doar un copil, asta ești mătăluță. Ia la mama! Știu, ușor nu ți-o fi nici ție... Cine știe ce viață te așteaptă. Când mă uit la maică-ta, mă ia cu fiori. E aici de atâția ani. Eu o știu de când era ca tine, așa. Și-naintea ei a fost maică-sa. Ei, bunică-ta era un urs sălbatic rău. Prost a sfârșit-o ea, Bruna. Știu, știu... Ia și mănâncă, fetițo, zice îngrijitoarea.

Apoi ursulețul rămâne singur din nou. Și ce singur se simte în fiecare dimineață ca asta, când mama și ceilalți doi pui dorm duși, cuibăriți în grota din celălalt capăt al cuștii...

După ce termină para, își amintește de fluturele cel mare. Se ridică pe labelle din spate, întinde gâtul încolo și-ncoace, căutând să-l mai vadă. Însă fluturele a sorbit tot ce era de sorbit din floarea mov a ciulinului și a plecat mai departe.

„Depart”, își zice puiul de urs.

Fiindcă, deși s-a născut aici, știe că există o lume întreagă dincolo de cușca asta. De acolo, de departe, vin sunete și mirosuri, nu doar sunetele de pe lacul din preajmă, unde se plimbă vizitatorii cu barca duminica, și nu doar mirosurile de mici și de vată de zahăr din acele duminici. E vorba de un departe mult mai tainic și mai plin de promisiuni, care există în fiecare zi, nu doar în cele de sărbătoare. Acel departe pe care îl bănuiește orice ființă, mică sau mare, un loc mai larg, mai cuprinzător decât cel locuit, locul pe care fiecare dintre noi îl simte pulsând înăuntru, deși el, locul, se află în afară.

Și puiul oftează de se clatină tulpina uscată a ciulinului.

S-a născut, ca toți puii de urs, în ianuarie. Medicul veterinar a strigat încântat că este fetiță. Datorită gulerașului alb, pe care nu-l au decât puțini urși brun, i-au pus numele Bianca.

Bianca are acum șapte luni, e mai mare decât câinii cu care vin oamenii în vizită la zoo, știe să se urce în copacul din cușcă și are gheare lungi cât degetele unui copilăș. E înnebunită după joacă. S-ar juca toată ziua cu frații ei. Când însă ei dorm, ca acum, ea visează cu ochii deschiși și se lasă fermecată de câte-o nălucă venită de departe, de dincolo. Ca fluturele nemaiîntâlnit vreodată.

Ursulețul își sugă o gheară și se gândește unde s-o fi dus fluturele. Poate a rămas aici, după colțul cuștii, unde aleea face o buclă ce separă casa urșilor de pădure. Lumea de aici, de lumea de dincolo.

*

Ceea ce s-a întâmplat în clipele următoare la Zoo Sibiu nu avea să fie deslușit prea curând, deși lucrurile care par incredibile au adesea explicații dintre cele mai simple.

Limpede este un singur lucru acum, când ursulețul Bianca gonește pe alee, pe urmele fluturelui: e splendid în lumea de dincolo de gratii! Pe partea dreaptă este un lac lunguiet, rațe sălbatice se trezesc și foșnesc în desiș, iar în stânga e marginea pădurii. Șiruri de copaci își trimit umbrele lungi până departe, ca pentru a-și marca teritoriul. Valea dintre pădure și lac este ca o palmă întinsă, oferind diamante: iarba este plină de rouă. Ursulețul aleargă îmbătat de fericire, scuturând din căpșorul rotund, împingând cât poate de tare în labe și spărgând valuri de aer cu pieptul. Blănița îi saltă în spinare ca un cojoc cu un număr prea mare.

Când lacul se termină, se termină și pădurea. Acum, în luminișul tăiat de poteca pietruită ce face legătura între grădina zoologică și oraș, ursulețul înaintează nestingherit. Nicăieri, niciun om. Bianca aleargă, aleargă, înnebunită de întinderea nesfârșită pe care a bănuț-o în unele zile, pe care a visat-o în unele nopți, dar pe care nu și-a putut-o închipui întocmai așa.

Acum a ieșit de pe alee.

Acum a intrat într-un parc.

Acum s-a ascuns după un tufiș, așteptând să treacă un alergător cu căști la urechi.

Acum aleargă printre tufe și copaci, strivind ierburi înalte și ude, făcând tumbă, oprindu-se ca să adulmece ciuperci și să soarbă apa dimineții adunată în scobiturile buturugilor groase.

Acum se odihnește într-un petic de soare, sprijinită cu spatele de un ciot, cu labelle din față întinse pe lângă corp, cu ochii larg deschiși și cu respirația tăiată.

Iar acum pornește din nou înainte, unde vede cu ochii, pe lângă locul de joacă al copiilor, pe lângă căruța miniaturală unde un ponei blond este deja înhămat și-un bărbat mustăcios fumează așezat pe o bancă, așteptându-și clienții, copilași pe care să-i plimbe de jur împrejurul Parcului Sub Arini. Apoi pe malul șerpuit al pârauului Trinkbach, unde sunt mușuroaie de cârțiță, până sub un pod mititel. De aici până în orașul care se trezește mai este doar o azvârlitură de băț.

*

Cam în același timp, într-o cameră din centrul Sibiului sună telefonul. Mara Dumitrescu tocmai se pregătea să plece de-acasă.

— Vai, ce bine că te-am prins. E un urs în oraș! a strigat mama fetei.

— În oraș? Cum să fie? Ce urs?

— Este! Au zis la televizor. E alarmă. Să nu ieși din casă! a turuit mama.

— Cum să nu ies, dacă trebuie să mă duc la serviciu? Și trebuie să trec mai întâi pe la Pașapoarte. Iar exagerează la știri...

— Nu, Mara, nu te duci nicăieri. Dă drumul la televizor și-o să vezi!

După ce-a terminat conversația, Mara a ezitat două clipe. A aruncat o privire spre telecomandă și una la ceas. Și a plecat imediat.

Trebuia să ajungă la bibliotecă la opt și jumătate, nu-și permitea să întârzie, era angajată abia de o lună. Iar la Pașapoarte, la opt. Of, mama o considera și acum tot o fetiță, deși a terminat facultatea în vara asta. O suna din Deva și dacă se anunța un cutremur în București. Îi înțelegea grijile, dar nici chiar așa. Acum, asta mai lipsea. Un urs! Ce urs? O fi un urs în Brașov și mama a înțeles că e aici, la Sibiu.

La toate astea s-a gândit Mara Dumitrescu, coborând din cămăruța ei cu chirie și ieșind în piațeta pietruită din centrul vechi, unde era atât de liniște, încât se auzeau porumbeii gângurind pe sub streșini.

Cândva, orașul acesta fusese pentru ea un teritoriu necunoscut. Se simțise aici ca o străină. Acum însă îi știe fiecare cotlon. De la o vreme, își dorește foarte tare să plece. Să călătorească. Să vadă și alte locuri, să cunoască și alte orașe, ba chiar alte țări. De asta gonește așa către Pașapoarte. E încântată că a fost invitată la un festival de poezie în Serbia. În septembrie, o să-și citească poeziile pe o scenă de pe malul Dunării, în Belgrad. Mara nu a văzut Dunărea decât o singură dată, și atunci doar din tren.

*

Când urcă de pe malul pârauului și pășește pe asfalt, Bianca intră în oraș.

E uluită de tot ce vede aici. De-o parte și de alta sunt case, cu grădini și garduri înalte. Puiul de urs se miră: oamenii trăiesc de bunăvoie în cuști? Și cum se face că, înaintând spre inima orașului, nu se vede niciun om nicăieri? Pesemne că dorm în cotloanele lor. Dar iată că tremură o perdea la o fereastră. Și încă una. Apoi apar și oamenii, rari, unul ici, altul dincolo.

Un paznic doarme pe o bancă, la intrarea într-un cămin studentesc. Puiul de urs se apropie și-i adulmecă ghetetele, apoi pleacă tiptil mai departe.

O bătrână care mătură scările Tribunalului o vede cu coada ochiului, însă crede că este un câine.

— Uuuu, câtămai dulău! Marș de-aici! strigă ea.

În tot acest timp, „BREAKING NEWS: Un urs în libertate în centrul Sibiului!”. Uriaș, titlul curge pe toate canalele de știri. Vestea, din ce în ce mai umflată, circula iute. Perdelele tremură tot mai des la ferestre. Ușile și porțile se încuie precaut, pe dinăuntru. Clic, clic. Și iarăși clic, clic: pușca unui medic veterinar și a unui vânător, așteptând ivirea ursului în cătare.

*

Când intră în curtea Direcției Generale de Pașapoarte, visând la luminițele de pe Dunăre, Mara Dumitrescu simte în aer o vibrație ciudată, chiar înainte să audă sau să vadă ceva.

Aude niște strigăte, dar înțelege târziu că se strigă la ea.

Vede niște oameni sus, la ferestre, dar nu înțelege ce vor de la ea.

— Ieși!

— Pleacă!

— Domnișoară, n-auzi?! Du-te de-aici!

— Trântește-te la pământ!

Sub bolta de la intrarea în curtea interioară, Mara încremenește privind la toți oamenii ăștia. Par să fie funcționari, dar uite și niște jandarmi, polițiști, uite și doi oameni cu pușca la umăr.

— Ce se întâmplă?... bâiguie fata.

Abia atunci, uitându-se înainte, în locul către care sunt ațintite puștile, vede și ea.

În capătul curții, lângă zidul galben cu tencuială sco-rojită, într-un ghiveci mare de lemn, scăldat în lumina soarelui, este ursul. Ridicat între mușcatele curgătoare,

pipăie cu labele din față peretele, căutând să-l escaladeze cumva și să dispară de-aici. Însă zidul este înalt și imposibil de trecut. Ursulețul pricepe și scâncește, privind peste umăr înapoi, în curtea pustie. Știe că este înconjurat de oameni acum. I-a văzut și i-a auzit, sunt sus, de jur împrejur, strigă la el ca la o arătare îngrozitoare:

- Ursul!
- Uite-l!
- Nu-l pierdeți din ochi! Să nu iasă viu de aici!

Însă acolo, la intrare, este încă pustiu. Un singur om, chiar sub boltă, o fată mărunțică pe care poate c-ar reuși s-o păcălească, să treacă în goană pe lângă ea, să fugă pe unde-a venit, străduță cu străduță înapoi, prin parc, pe lângă omul cu ponei, pe lângă buturugi și ciuperci, prin valea presărată cu rouă, da, înapoi, pe urmele fluturelui,

Impresii după prima lectură

1. Completează, în caiet, tabelul de mai jos cu două situații din text care te-au impresionat și menționează emoțiile pe care ți le-a provocat fiecare dintre acestea.

Situații	Emoții

2. Între emoțiile identificate de tine sunt și unele contradictorii? Precizează-le.

3. Lucrați în perechi. Discutați despre alte modalități în care ar fi putut să reacționeze fata. Voi cum ați fi procedat?

4. Autoarea textului *Cum e lumea*, Veronica D. Niculescu, îți adresează două întrebări. Formulează răspunsuri și pune-le în portofoliul tău.

- Ce asemănări ai observat între ursulețul și fata din povestire?
- Ai dorit vreodată să mergi într-un loc necunoscut, unde nu ai mai fost niciodată? Unde și de ce?

și înapoi prin ușița uitată deschisă de îngrijitoarea cea bună, lângă roata de cauciuc, lângă frați, lângă mamă. Să fugă!

Clic, se aude. Clic, iarăși.

Fără să mai stea o clipă pe gânduri, Mara se repede spre urs chiar în clipa în care și ursul pare că dă să fugă înspre ea.

– Foc! se aude un strigăt.

– Nu trageți! strigă fata, cu o forță pe care nu-și închipuise c-o are.

Din câteva salturi, a și ajuns lângă el. Se pune cu tot trupul ei subțirel în fața animalului. Ursul, care părea mai zdravăn când era ridicat pe labele din spate, s-a făcut mic acum, stă ghemuit în spatele ei, mârâind și înfigându-și ghearele în pământ.

O pală puternică de vânt străbate brusc curtea. Un pocnet și pietrele din pavaj se înroșesc într-o clipă.

– Nu, nu!... strigă Mara.

Dar nu, nu se poate să fi tras. S-ar fi auzit mult mai puternic. S-or fi trântit niște ferestre, vreo ușă. Și nu, pe pavaj nu e sânge. Vântul scutură mușcatele din ghiveci. Petale lângă petale se aștern pe jos, în timp ce puștile tremură pe umărul celor care încă așteaptă.

– E doar un pui, le strigă fata, cu brațele deschise. Nu vedeți? Pare mare, dar e numai un pui!

Îi tremură mâinile când spune asta și, fără să-și dea seama de ce, gândul îi zboară dintr-odată la mama.

Urletele mulțimii se transformă în vorbe, apoi vorbele-n șoapte, șoaptele-n răsufări de ușurare:

– E-un pui! se aude de ici și de colo.

– Da, domnule, e numai un pui.

– N-o fi vrut decât să vadă și el cum e lumea...

Lumea se uită la ursuleț. Ursulețul privește fermecat petalele roșii ale mușcatelor, purtate de vânt prin fața ochilor săi înainte să se aștearnă pe jos. Seamănă atât de mult cu fluturele pe urmele căruia a plecat de acasă!

Lecția 2. Textul narativ literar. Legarea secvențelor narative

Explorare

Acțiunea, timpul și spațiul

1. Lucrați în grupe de câte 5-6 elevi pentru a rezolva sarcinile de mai jos.
  - a. Delimitați textul *Cum e lumea* în zece fragmente logice și identificați pentru fiecare cuvântul-cheie. Scrieți cuvintele-cheie pe bilețele și lipiți-le pe tablă, într-un organizator de tipul celui dat.

	S ₁	S ₂	S ₃	S ₄	S ₅	S ₆	S ₇	S ₈	S ₉	S ₁₀
G ₁										
G ₂										
G ₃										
G ₄										
G ₅										

S₁, S₂ ... S₁₀ = secvențele textului
G₁, G₂ ... G₅ = grupe

- b. Observați cuvintele-cheie găsite de colegii voștri și analizați diferențele față de cuvintele propuse de grupa voastră, dacă există. Stabiliți varianta care vi se pare cea mai potrivită.
  - c. Formulați ideile principale corespunzătoare cuvintelor-cheie stabilite.
2. În ce anotimp se desfășoară acțiunea? Justifică-ți răspunsul printr-o secvență din text.
  3. Alege varianta corectă, menționând pasajele din text care te-au ajutat să răspunzi. Acțiunea se desfășoară:
    - a. pe parcursul primelor ore ale dimineții;
    - b. pe parcursul după-amiezii;
    - c. pe parcursul unei zile.
  4. În text, sunt menționate numele a patru orașe din România. Identifică-le și precizează în care dintre acestea se desfășoară acțiunea.

5. Etichetele date indică locuri ale desfășurării acțiunii. Transcrie-le în caiet pe cele asociate aventurii Biancăi, în ordinea în care le explorează puiul de urs. Precizează care personaj din text se asociază celorlalte locuri ale desfășurării acțiunii. Menționează dacă există vreun loc în care aceste personaje se întâlnesc.

cămăruța

Direcția Generală de Pașapoarte

malul lacului

Parcul Sub Arini

piațeta din centru

tribunalul

ZOO

6. Folosind aplicațiile Google Maps sau Google Earth, urmărește drumul Biancăi de la zoo până în oraș. Realizează în caiet o hartă a drumului, notând pe ea trei repere spațiale intermediare care nu sunt indicate în text.

